

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 605/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. februára 2017 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], a spoločenstva [REDACTED] pozemkové spoločenstvo [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a spoločenstva [REDACTED], pozemkové spoločenstvo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Námestovo p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Spoločenstvu [REDAKOVANÉ] pozemkové spoločenstvo [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Námestovo p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Námestovo je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a spoločenstvu [REDAKOVANÉ], pozemkové spoločenstvo [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 320,32 € (slovom trisťdvadsať eur a tridsaťdva centov) na účet advokáta JUDr. Jána Vajdu, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 605/2016-15 z 13. septembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] a spoločenstva [REDAKOVANÉ], pozemkové spoločenstvo [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „s'ťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že na okresnom súde sa pod sp. zn. 3 C 285/2008 od 1. januára 2008 (odo dňa zriadenia okresného súdu) do súčasnosti vedie konanie o ochranu osobnosti, v ktorom sú sťažovatelia v postavení žalovaných v 1. a 2. rade. Toto konanie bolo od 7. októbra 1998 do 31. decembra 2007 pôvodne vedené Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 1876/1998. Aj napriek skutočnosti, že odo dňa začatia tohto konania do súčasnosti uplynulo už viac ako 17 rokov, do dnešného dňa nie je toto konanie právoplatne skončené. Sťažovatelia taktiež uviedli, že listom zo 6. apríla 2016 podali sťažnosť predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prietahy v tomto konaní, na ktorú však nedostali do dnešného dňa žiadnu odpoveď.

Podľa názoru sťažovateľov sa ich právo na súdnu ochranu stalo iba iluzórnym právom a samotná skutočnosť, že toto konanie trvá už 17 rokov a 7 mesiacov, preukazuje porušenie ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

3. Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 porušené bolo.

Základné právo [REDAKOVANÉ], pozemkové spoločenstvo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 porušené bolo.

Okresnému súdu Námestovo prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 konal bez zbytočných prietahov.

[REDAKOVANÉ] sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10 000 EUR, ktoré mu je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

██████████, pozemkové spoločenstvo ██████████ sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 10 000 EUR, ktoré mu je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Námestovo je povinný zaplatiť ██████████ a ██████████, pozemkové spoločenstvo ██████████ trovy konania v sume 454,74 EUR na účet advokáta JUDr. Jána Vajdu č.ú. SK4183605207004202131971 v BRE Bank SA, pobočka zahraničnej banky mBank v Slovenskej republike, Bratislava do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 1142/16 doručeným ústavnému súdu 2. decembra 2016, v ktorom okrem iného uviedla, že návrh na ochranu osobnosti bol 7. októbra 1998 podaný na Okresnom súde Dolný Kubín, na ktorom sa viedol pôvodne pod sp. zn. 7 C 1876/1998. V súvislosti s prechodom súdnictva na znovuzriadený okresný súd bola predmetná vec odovzdaná na vybavenie tomuto okresnému súdu, na ktorom je vedená pod sp. zn. 3 C 285/2008. Po zriadení okresného súdu naň prešlo veľké množstvo nevybavených vecí (vo väčšine prípadov reštančných) a v predmetnom konaní išlo už v tom období o vec staršiu ako 9 rokov. Ako dôvod, prečo sa v predmetnej veci priebežne nekonalo, predsedníčka okresného súdu uviedla personálne poddimenzovanie súdu a zmeny v osobe zákonného sudcu prejednávajúceho danú vec. Podľa predsedníčky okresného súdu na dĺžku konania malo okrem uvedených skutočností vplyv aj správanie účastníkov konania, ktorí žiadali odročiť pojednávania, predkladali procesné návrhy, o ktorých bolo potrebné rozhodnúť. Predsedníčka okresného súdu taktiež uviedla, že konania o ochranu osobnosti sú vo všeobecnosti konaniami skutkovo zložitými, náročnými na dokazovanie, čo je aj v danom prípade jedným z dôvodov, ktorý podstatným spôsobom ovplyvnil dĺžku konania.

5. K námietke sťažovateľov k sťažnosti na prieťahy v konaní, ktorú podali okresnému súdu 6. apríla 2016, predsedníčka okresného súdu uviedla, že predmetná sťažnosť jej bola doručená 7. apríla 2016 a vyhodnotila ju ako neopodstatnenú s tým, že vzhľadom na samotnú dĺžku predmetného konania bude pokračovať v dohľade nad

priebehom konania v mesačných lehotách, pričom uvedené bolo sťažovateľom oznámené listom z 29. apríla 2016 doručeným sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] 5. mája 2016.

6. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu k sťažnosti sa sťažovatelia nevyjadrili.

7. Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde so súhlasom účastníkov upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa označeného článku ústavy.

II.

8. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom, ako aj z nálezov č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004 a č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014, ktorými ústavný súd na základe sťažností iného sťažovateľa (súčasného žalobcu v 1. rade v napadnutom konaní) už v minulosti rozhodol o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (v prípade nálezu č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014 rozhodol ústavný súd aj o porušení práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v napadnutom konaní v súčasnosti vedenom Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 3 C 285/2008, zistil ústavný súd celkový prehľad konania a vzhľadom na podrobný rozpis procesných úkonov súdu vykonaných v období od začatia predmetného konania až do predloženia spisu Krajskému súdu v Žiline 21. júla 2015 uvedený už v prechádzajúcom náleze č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014 ústavný súd za spomínané obdobie uvádza len podstatné skutočnosti, ktoré nastali v priebehu konania:

- 7. októbra 1998 bola na Okresnom súde Dolný Kubín (ďalej aj „pôvodný okresný súd“) podaná žaloba [REDAKOVANÉ] o ochranu osobnosti proti [REDAKOVANÉ] ako žalovanému v 1. rade a [REDAKOVANÉ] ako žalovanému v 2. rade (konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 7 C 1876/1998),

- prvým rozsudkom vo veci rozsudok pod č. k. 7 C 1876/98-188 zo 7. apríla 2006 pôvodný okresný súd žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol a náhradu trov konania

žalovaným v 1. a 2. rade nepriznal (rozhodujúcim dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaných v 1. a 2. rade),

- zhora označený rozsudok bol uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 248/2006-210 zo 4. októbra 2007 zrušený z dôvodu neúplného zistenia skutkového stavu veci a tiež z dôvodu nevykonania potrebných dôkazov na zistenie rozhodujúcich skutočností (spis bol 7. februára 2008 vrátený na ďalšie konanie pôvodnému okresnému súdu),

- 7. februára 2008 bola vec odovzdaná na vybavenie znovuzriadenému Okresnému súdu Námestovo a konaniu bola pridelená nová sp. zn. 3 C 285/2008,

- v období od 13. júna 2008 do 19. januára 2011 došlo v konaní k viacerým zmenám v osobe zákonného sudcu (počas tohto obdobia vykonal okresný súd v konaní len jeden úkon – vyžiadal z Okresného súdu Dolný Kubín spisy sp. zn. 5 C 2105/98 a sp. zn. 5 C 786/98),

- uznesením č. k. 3 C 285/2008-220 z 22. januára 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. februára 2013, okresný súd konanie vedené proti žalovanému v 2. rade [REDAKOVANÉ] zastavil z dôvodu jeho úmrtia, čím stratil spôsobilosť byť účastníkom konania,

- uznesením č. k. 3 C 285/2008-376 z 9. septembra 2013 súd rozhodol o pripustení vstupu ďalších účastníkov do konania (na strane žalovaných ako žalovaný v 2. rade do konania vstúpilo spoločenstvo [REDAKOVANÉ], pozemkové spoločenstvo [REDAKOVANÉ] a na strane žalobcov ako žalobca v 2. rade Žiarec, poľnohospodárske družstvo), o čiastočnom zastavení konania a o pripustení zmeny návrhu vo zvyšnej časti (v časti pripustenia vstupu ďalších účastníkov do konania uznesenie nadobudlo právoplatnosť 7. októbra 2013),

- na pojednávaní uskutočnenom 23. októbra 2013 súd rozhodol o zmene žalobného návrhu na základe návrhu žalobcu doručeného súdu 10. septembra 2013,

- pojednávanie nariadené na 27. november 2013 bolo odročené na 15. január 2014 z dôvodu zabezpečenia spisov z Okresného súdu Dolný Kubín (zároveň rozhodol aj o ďalšej zmene žalobného návrhu),

- na pojednávaní 2. mája 2014 bol vyhlásený rozsudok č. k. 3 C 285/2008-572, ktorým súd zaviazal žalovaného v 2. rade zaslať ospravedlňujúci list všetkým členom žalovaného v 2. rade a žalobcovi v 2. rade v znení bližšie špecifikovanom v rozsudku,

žalobu žalobcu v 2. rade vo zvyšnej časti zamietol, žalobu žalobcu v 1. rade zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (k zamietnutiu žaloby žalobcu v 1. rade a žaloby voči žalovanému v 1. rade okresným súdom došlo z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v 1. rade a pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v 1. rade).

- 21. júla 2014 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní žalobcov v 1. a 2. rade a žalovaného v 2. rade proti rozsudku okresného súdu z 2. mája 2014,

- krajský súd o odvolaniach rozhodol uznesením č. k. 5 Co 528/2014-599 z 10. marca 2015 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie opätovne z dôvodu neúplne zisteného skutkového stavu veci, nevykonania potrebných dôkazov na zistenie rozhodujúcich skutočností, predčasného rozhodnutia a v dôsledku toho odňatia možnosti účastníkom konania konať pred súdom, pričom v časti zamietnutia návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy krajský súd konštatoval, že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok odôvodnenia,

- krajský súd 14. mája 2015 vrátil spis okresnému súdu na ďalšie konanie,

- 22. júna 2015 bolo nariadené pojednávanie na 15. september 2015 (štátny sviatok), ktoré bolo zmenené na 22. september 2015,

- pojednávanie nariadené na 22. september 2015 bolo odročené na 12. november 2015 z dôvodu predvolania navrhnutých svedkov,

- pojednávanie nariadené na 12. november 2015 bolo odročené na 26. január 2016 z dôvodu predvolania svedka, pričom termín 26. január 2016 bol zrušený a určený bol nový termín 24. marec 2016 z dôvodu účasti zákonnej sudkyne na školení,

- pojednávanie nariadené na 24. marec 2016 bolo odročené na 26. máj 2016 z dôvodu vypočutia ďalších svedkov,

- pojednávanie nariadené na 26. máj 2016 bolo odročené na neurčito,

- uznesením č. k. 3 C 285/2008-695 z 26. mája 2016 okresný súd zamietol návrh žalovaných v 1. a 2. rade na spojenie vecí,

- 27. júna 2016 bolo nariadené pojednávanie na 20. september 2016, ktoré bolo odročené na 24. november 2016 a účastníkom konania bola uložená povinnosť do 5 dní doručiť súdu návrhy na doplnenie dokazovania,

- 23. novembra 2016 bol zrušený termín pojednávania na 24. november 2016 zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne a zároveň bol určený nový termín pojednávania na 2. február 2017.

III.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza

zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť vychádza zo zásad zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), a to v zmysle čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, resp. § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Na druhej strane Civilný sporový poriadok kladie oveľa väčšie nároky a požiadavky aj na strany sporu a ich nesplnenie sankcionuje stratou sporu (napr. čl. 8, § 132, § 150, § 151, § 153 a § 154 a ďalšie).

16. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

17.1 Pokiaľ ide o posúdenie veci podľa kritéria právnej a faktickej zložitosti veci, k tomuto ústavný súd uvádza, že posudzované konanie je konaním o ochranu osobnosti, t. j. podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ju hodnotiť ako osobitne právne zložitú. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie možno považovať za zložitejšie po procesnej stránke, keďže v priebehu konania bolo potrebné rozhodovať napríklad viackrát o zmene žalobného petitu, o zmene okruhu účastníkov konania, o čiastočnom zastavení konania, o návrhu na spojenie veci s inou vecou, avšak súčasne je toho názoru, že v tomto prípade nemožno hovoriť o takej zložitosti veci, ktorou by bolo možné odôvodniť doterajší neprimerane dlhý čas konania okresného súdu, ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené (po takmer 9 rokoch od pridelenia veci okresnému súdu a celkovo po viac ako 18 rokoch od podania žaloby na Okresnom súde Dolný Kubín).

17.2 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval priebeh napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov konania. Pri posudzovaní tohto kritéria ústavný súd však dospel k záveru, že okolnosti na strane sťažovateľov (medzi ktoré

možno zahrnúť napríklad odročenie pojednávania nariadeného na 20. marec 2013 na základe návrhu jedného zo sťažovateľov – [REDAKOVANÉ] ako žalovaného, ako aj návrh právneho zástupcu sťažovateľov o spojení vecí prednesenom na pojednávaní 26. mája 2016 a povinnosť súdu o ňom rozhodnúť) podstatným spôsobom k celkovej dĺžke posudzovaného konania neprispeli.

17.3.1 Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že napadnuté konanie sa začalo podaním žalobného návrhu 7. októbra 1998 ešte na pôvodnom Okresnom súde Dolný Kubín, na ktorom bolo vedené až do 7. februára 2008, keď v dôsledku reorganizácie okresných súdov bola vec odovzdaná na vybavenie znovuzriadenému okresnému súdu, pričom pri prechode výkonu súdnictva prechádza na nadobúdajúci súd plná zodpovednosť za zbytočné prietahy v konaní aj za obdobie predchádzajúce tomuto prechodu, t. j. v tomto prípade nesie okresný súd zodpovednosť aj za prietahy v konaní vzniknuté v období od podania žalobného návrhu do 7. februára 2008, keď bolo konanie vedené ešte Okresným súdom Dolný Kubín.

17.3.2 V danej veci nebolo možné ponechať bez povšimnutia, že prietahy v konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín a následne na Okresnom súde Námestovo boli už dvakrát predmetom konania na ústavnom súde, a to prvýkrát v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 217/2003 a druhýkrát v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 500/2014, v oboch prípadoch na základe sťažnosti súčasného žalobcu v 1. rade. Ústavný súd v oboch prípadoch vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (v prípade nálezu č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014 rozhodol ústavný súd aj o porušení práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), a to v prvej veci postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní sp. zn. 7 C 1876/98 a v druhej veci postupom Okresného súdu Námestovo v konaní sp. zn. 3 C 285/2008.

17.3.3 Ústavný súd je toho názoru, že prietahy v predmetnom konaní vznikli ako dôsledok výrazných období nečinnosti súdu, ako aj jeho neefektívnej, resp. nesústreďenej

činnosti. Z pripojeného na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil zreteľné obdobia nečinnosti okresného súdu, a to obdobie jeho absolútnej nečinnosti od 12. apríla 2000 do 16. apríla 2003 (t. j. v trvaní približne 3 rokov) ešte v čase, keď bolo napadnuté konanie vedené pôvodným Okresným súdom Dolný Kubín, ktoré už boli predmetom nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2014, a obdobie takmer úplnej nečinnosti od 7. februára 2008 do 22. januára 2013 (t. j. v trvaní takmer 5 rokov), ktoré už boli predmetom nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014. Vo veci bolo dosiaľ okresným súdom rozhodnuté dvakrát, a to prvýkrát rozsudkom č. k. 7 C 1876/98-188 zo 7. apríla 2006 a druhýkrát rozsudkom č. k. 3 C 285/2008-572 z 2. mája 2014, oba rozsudky boli odvolacím súdom zrušené a vrátené okresnému súdu na ďalšie konanie a v oboch prípadoch dôvodom zrušenia rozsudku a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie bolo neúplné zistenie skutkového stavu veci okresným súdom a nevykonanie potrebných dôkazov na zistenie rozhodujúcich skutočností, čo možno považovať za prejav neefektívnej činnosti nielen okresného súdu, ale aj krajského súdu (vzhľadom na ustanovenie § 213 OSP), ako aj účastníkov konania (od 1. júla 2016 strán sporu) ich neúplnými a nesústredenými podaniami a návrhmi a ďalšími procesnými úkonmi, ktorými sa súd musel zaoberať.

17.3.4 V súlade so svojou stabilnou judikatúrou (napr. IV. ÚS 280/2011, III. ÚS 231/2012, III. ÚS 473/2012) ústavný súd zároveň uvádza, že takéto konanie nie je potrebné ďalej osobitne vyhodnocovať, resp. podrobne rozoberať neefektívny, resp. nesústredený postup okresného súdu, pretože už len poukazom na celkovú dĺžku trvania konania (neberúc do úvahy obdobia v celkovom trvaní približne 18 mesiacov, keď sa spis nachádzal na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o odvolaniach proti rozsudkom prvostupňového súdu) a skutočnosť, že konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, a to ani napriek tomu, že ústavný súd už predchádzajúcim nálezom č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014 v konaní vedenom na základe sťažnosti iného sťažovateľa vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008, je možné konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

17.3.5 Pokiaľ ide o dôvody okresného súdu prezentované vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu k sťažnosti z 23. novembra 2016 brániace mu konať vo veci priebežne (personálne poddimenzovanie súdu a viacero zmien v osobe zákonného sudcu prejednávajúceho predmetnú vec), ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezabavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

18. Berúc do úvahy samotný priebeh napadnutého konania pred okresným súdom a vychádzajúc predovšetkým zo skutočnosti, že predmetné konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako 18 rokoch od začatia konania, neostávalo ústavnému súdu nič iné, ako konštatovať, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľmi označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu bolo porušené, a keďže predchádzajúcim nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014 mu táto povinnosť nebola uložená, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci. Zohľadnil pritom aj skutočnosť, že povinnosť konať bez prietáhov bola uložená nálezom ústavného súdu č. k. III. ÚS 217/03-27 z 18. februára 2004, teda pred dvanástimi rokmi ešte pôvodnému okresnému súdu, a že vo vzťahu k Okresnému súdu Námestovo sa zjavne minula účinku.

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

23. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € každému zo sťažovateľov, ktoré žiadajú ako *náhradu materiálnej a nemateriálnej ujmy, ktorá bola spôsobená každému zo sťažovateľov.*

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení finančného zadosťučinenia

ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 3 C 285/2008, berúc do úvahy predovšetkým skutočnosť, že konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, a to ani napriek predchádzajúcemu nálezu č. k. III. ÚS 500/2014-21 z 25. novembra 2014 (ktorým ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 285/2008 na základe s'ťažnosti žalobcu v 1. rade), ako aj konkrétne okolnosti daného prípadu, a tiež berúc do úvahy skutočnosť, že žalovaný v 2. rade dosiaľ súdu nepredložil plnú moc udelenú [REDAKOVANÉ] na jeho zastupovanie v konaní do 22. januára 2016, t. j. do udelenia plnej moci advokátovi JUDr. Vajdovi, a na rozdiel od žalovaného v 1. rade, ktorý bol účastníkom konania od jeho začatia, žalovaný v 2. rade vstúpil do konania až od 7. októbra 2013, ústavný súd považoval priznanie sumy 4 500 € [REDAKOVANÉ] a 500 € spoločstvu [REDAKOVANÉ] pozemkové spoločstvo [REDAKOVANÉ] za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Požadovanú sumu finančného zadost'učinenia vo výške 10 000 € pre každého zo s'ťažovateľov nepovažoval ústavný súd za primeranú predmetu sporu ani celkovým okolnostiam prípadu.

26. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

27. Ústavný súd v súlade s už citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o ich s'ťažnosti advokátom JUDr. Jánom Vajdom.

28. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2015, ktorá

bola 858 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2016. Advokát vykonal 4 úkony právnych služieb (pre každého zo sťažovateľov po 2 úkony), a to prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2016 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 71,50 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom 8,58 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 80,08 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2016. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 160,16 € za jedného účastníka konania, t. j. za dvoch účastníkov konania 320,32 €.

29. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

30. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2017